

РЕЦЕНЗИЯ

**От проф. д-р Даниела Кирилова Дженева
АМГИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – гр. Пловдив
на дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен
„доктор“**

**Автор: Силвина Владимирова Владова
Тема: „Танцов театър и контактна импровизация – два полярни модела в
хореографското изкуство и техните проекции в България“**

**Научен ръководител: доц. Александра Азизбаева - Хонг
при ЮЗУ „Неофит Рилски“ – гр. Благоевград**

Предложения за рецензиране дисертационен труд на Силвина Владова е озаглавен „Танцов театър и контактна импровизация – два полярни модела в хореографското изкуство и техните проекции в България“. Избраната тема предизвиква интерес с това, че поставя актуални въпроси, относно доминиращите взаимовръзки между танцовия театър и съвременните танцови импровизации. Проведените изследвания от докторантката в тази насока ще допринесат за развитие на теоретичната основа по отношение на влиянието на различните видове импровизации върху съвременните танцови техники и най-вече по отношение на контактната импровизация. За първи път на базата на съществуващите системи и методики се формулира цялостна методология за преподаване на контактна импровизация. Въз основа на проведения анализ се

предлагат конкретни насоки за усъвършенстване на обучението по танцов театър и контактна импровизация в България.

Дисертационния труд е в обем от 153 страници и е конструиран в увод, три раздела и заключение. Принос към структурата и най-вече към съдържанието на труда е извеждането на аналитични и пространни изводи след всеки раздел. Използваната литература наброява 120 заглавия, от които: 45 книги на кирилица, 24 – чуждоезични, 37 статии общо на български и други езици, 4 уеб адреса. Всички цитати са коректно и точно отразени. Приложени като заглавия и насоки за съдържанието са 4 фигури, поместени в текста. Приложени са и 20 снимки на видове движения от учебните упражнения на студентите в ЮЗУ „Неофит Рилски“ и автотренировъчния процес на докторантката. Представен е Автореферат, в който на 44 страници е отразено съдържанието и структурата на дисертационния труд. Приложена е справка с приносите и списък с три реализирани научни публикации по темата на разработката. Има и приложен списък с 15 художествено творчески изяви, реализирани в периода октомври 2017 – декември 2019 година. За съжаление предоставената „Кратка автобиография на дисертанта“ не ни дава възможност да се запознаем с професионалните ѝ компетенции в областта на танца.

В Увода докторантката обосновава актуалността на темата на дисертационния труд с необходимостта от цялостно проучване на танцовия театър и контактната импровизация от зараждането им до наши дни. Извежда на преден план необходимостта от проследяване на историческите предпоставки за формирането на същността им и процесите по тяхното развитие. Именно за това тя избира за предмет на изследването *„Проекциите на танцовия театър в България и методите на преподаването им“*. Изследователската теза е пряко

ангажирана с тази основа и гласи, че съществуващата образователна система за преподаване на съвременни танцови техники има нужда и възможности за развитие по отношение на обучението по танцов театър и контактна импровизация. Целта е формулирана идентично относно проучването на тези процеси - *„Да се разгледат и представят два от основополагащите модели в хореографското изкуство – танцовия театър и контактната импровизация; да се анализират техните проекции в България и да се предложат препоръки за подобряване на процеса на преподаването им у нас“*. За постигането на тази цел са дефинирани пет основни задачи. Тяхното решаване ще доведе до: систематизиране на добрите световни практики; анализ на проблемите при обучението и усвояването им; разработване на теоретична и методологична основа по прилагането им; конкретни препоръки и предложения за подобряване на преподаването им в България. Посочени са шест изследователски метода за постигането им, като към тях може да се включи и системен комплексен подход, оформящ научния анализ.

Първи Раздел *„Теоретико-методологични основи на танцовия театър и контактната импровизация“* е структуриран в три глави и изводи.

В Глава Първа докторантката си поставя за цел да проследи историческите предпоставки за възникването на танцовия театър като съвременна жанрова форма. Акцентира главно върху танцовата импровизация като взима за опора теоретични разработки на световно утвърдени автори върху *„движенията“* като генератор на изразни средства. Анализирайки всички процеси /мисловни, емоционални и двигателни/ тя извежда съждението, че импровизацията в съвременния танц се формира по два начина *„като процедура за създаване на*

нови хореографии и като представление където танцьорите организират движенията си пред публиката“.

С Глава Втора се пристъпва към подробен разбор на специфичните характеристики на контактната импровизация. Докторантката се базира на различни определения и формулировки за същността ѝ. Извежда „точката на контакт“ като необходима константа, като предпоставка за развиваща се система на движение между тела във физическо съприкосновение. Анализира някои от базисните умения, необходими за осъществяването ѝ: баланс, разпределение на тежестта, усет за гравитация, движение към и от пода, контрол върху мускулите, сетивност и комуникация.

В последната Глава Трета се анализират своеобразните прилики и отлики в развитието на танцовата импровизация и контактната импровизация. Подчертава се използването на модел /DPSIR/, състоящ се от движещи сили /Driving force/ - Натиск, Състояние, Въздействие, Отговор като възможна концептуална рамка в съвременната хореография. Този модел придава особено значение на взаимодействието „причина-следствие“ и може да подпомогне осмислянето на фабулата и действието в танца. В тази връзка са приложени две фигури с различни процеси по формулиране на отговори въз основа на анализ на представеното съдържание.

Втори Раздел е озаглавен „Танцов театър и контактна импровизация в България. Модели. Усвояване. Отличия.“ Структурата е аналогична – три глави и изводи.

С Глава Първа се осъществява плавно преминаване от предходния Раздел, като се анализират „*основните системи и движенчески философии*“ на световно утвърдени съвременни хореографи. Следва подробен обзор на историческите

предпоставки за възникването на модерния танц в България. Подчертава се, че развитието му се свързва с достойните приноси на Мария Димова, Маргарита Арнаудова, Маргарита Градечлиева и цялата плеяда техни ученици и последователи. Тук Силвина Владова преминава към задълбочена теоретична разработка въз основа на проведените от нея изследвания за състоянието на съществуването му у нас. Тя прави извода, че *„съвременният танц в България е и остава една от формите на изкуство, притежаваща неясни характеристики.“* Подчертава, че понякога липсата на конкретна яснота при дефинирането на „съвременния танц“ се дължи точно на колебанието между танца или театъра като водеща форма в произведението.

Следват Глава Втора и Глава Трета, в които се акцентира върху принципите на изпълнение от танцьорите в танцовия театър и при контактната импровизация по отделно. Докторантката предлага конкретни правила за осъществяването на контактната импровизация, които включват работа върху специфични технически умения и конфигуриране на пространството. За тази цел тя е изработила и предлага „Карта за наблюдаване, изградена въз основа на умения и движения за действия“. Целта е чрез наблюдение и систематизиране на придобитите двигателни умения да се насърчи научния подход при анализиране на постигнатите резултати.

Трети Раздел – „Системи и методики на преподаване на танцов театър и контактна импровизация в България“ има идентична структура с предходните.

В Глава Първа се определят насоките за развитие на танцовия театър и контактната импровизация у нас. Докторантката изследва възможните методи за преподаване като акцентира върху рилийз-техниката и се обосновава за определени положителни аспекти при въвеждането ѝ. Извежда задълбочен извод

по отношение на причинно – следствените връзки между правилния подход на работа и постигане на желаните резултати: *„Съвременното обучение и преподаване на контактната импровизация, и танцов театър трябва да бъдат фокусирани върху изграждането, развитието и усъвършенстването на физически умения, които да прераснат във виртуозност на движенията по време на танца.“*

В Глава Втора докторантката ни запознава с някои от задачите и упражненията, които поставя на студентите от специалностите „Съвременна хореография“, „Актьорско майсторство“ и „Българска народна хореография“ при ЮЗУ „Неофит Рилски“. Въз основа на разбора на постигнатите от тях резултати извежда извода, че: *„Промяната на принципите, начините на движение, анализирането и обяснението на движението в танца са от съществено значение при преподаването в контактната импровизация, както и като цяло в процеса на обучение и изграждане на движенческа култура на индивида.“* Акцентира върху някои от утвърдените методики, чрез които се постигат определени резултати при преподаването на контактната импровизация /без да ги приема еднозначно/. Така прави преход към последната глава.

В Трета Глава обобщено ни представя възможностите за прилагане на утвърдените чуждестранни практики при преподаването на танцовия театър и контактната импровизация в България. Чисто дедуктивно тя свързва това обучение със съвременните танцови техники, но и подчертава, че извън обсега на труда може да останат някои техники, трансформирането на които да доведе до оригинални резултати и интерес за усвояване.

Проведеното изследване на основната тема в дисертационния труд и направените анализи са довели до формулирането на изводи и препоръки, свързани с поставените цел и задачи от докторантката. Дефинираните от нея

научни приноси ясно и точно отразяват постиженията на труда в две направления, както в теоретична, така и в практико-приложна насока. Изведените от нея препоръки и насоки за подобряване на процесите при преподаването на танцов театър и контактна импровизация в България ще бъдат от полза за преподаватели, студенти и всички, които работят на професионална основа у нас.

В заключение ще подчертая, че представеното ни изследване в дисертационния труд „Танцов театър и контактна импровизация – два полярни модела в хореографското изкуство и техните проекции в България“, ведно с приложените доклади по темата на Силвина Владимирова Владова ми дават основание да предложа на уважаемото Научно жури да ѝ присъди образователната и научна степен „доктор“ в ПН 8.3 „Музикално и танцово изкуство“, докторантска програма „Хореография“.

28.08.2020

Рецензент:

/проф. д-р Даниела Дженева/